

บทที่ 1

บทนำ

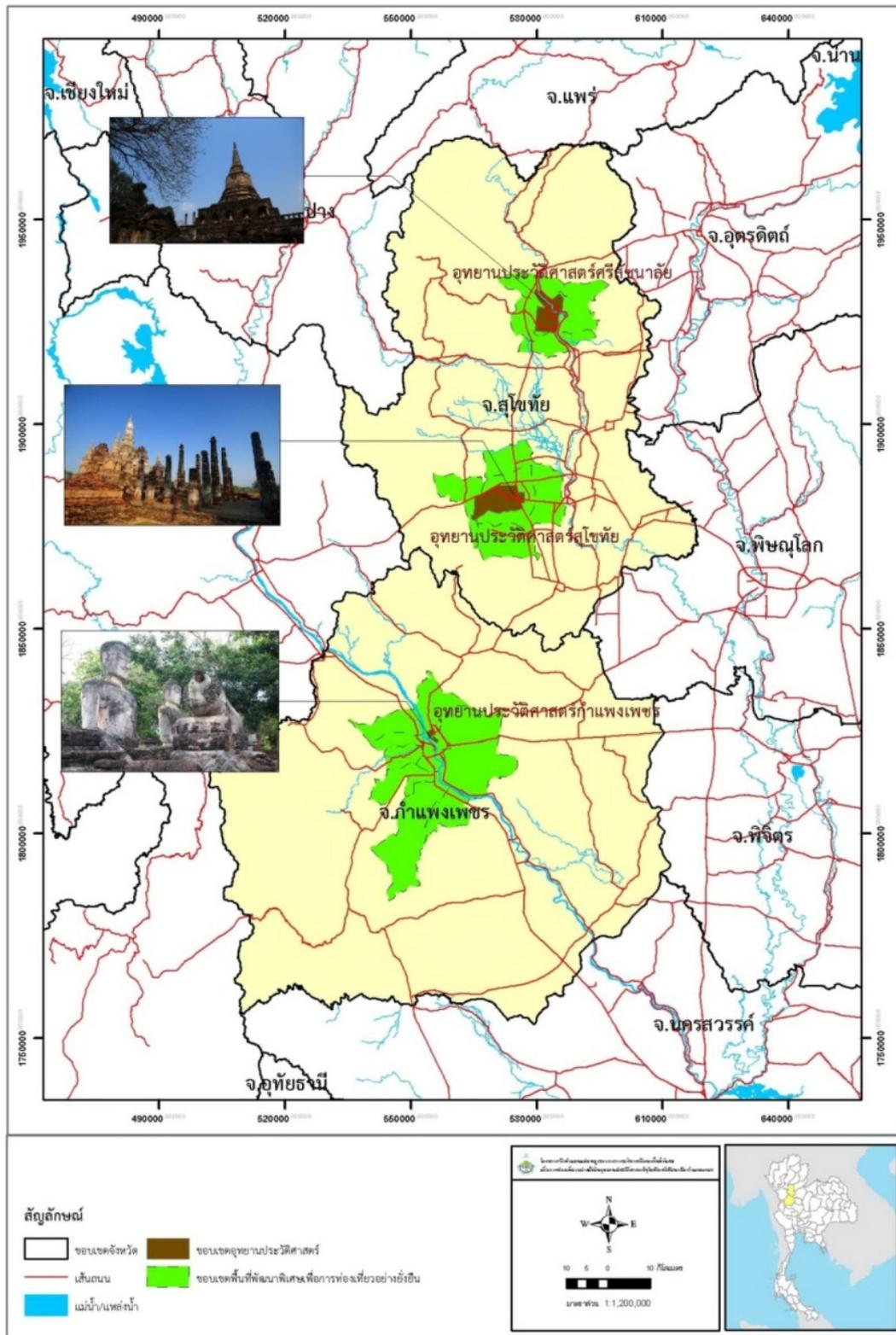
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งกระทบผลทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อมรดกทางวัฒนธรรมในเขตพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ตลอดจนพื้นที่ชุมชนโบราณต่อเนื่องโดยรอบ ที่มีความโดดเด่น ปรากฏร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีคุณค่าจนกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นเขตโบราณสถานตั้งแต่ พ.ศ. 2518 และต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ได้รับการขึ้นทะเบียนไว้ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกแห่งอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ณ เมืองคาร์เทจ ประเทศตูนีเซีย เป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมเมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวารที่สะท้อนมีเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรมที่มีคุณค่ายิ่ง

จากแนวทางการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาชุมชนโดยรอบที่ผ่านมา เกิดความไม่สอดคล้องกัน ส่งผลกระทบต่อเชิงลบซึ่งกันและกันจนไม่สามารถประสานการพัฒนาให้เป็นเนื้อเดียวกันได้ ตัวอย่างเช่น การก่อสร้างอาคารหรือต่อเติมอาคารบดบังทัศนียภาพ รูปแบบและสีสันทนอาคารไม่กลมกลืนแหล่งโบราณสถาน การพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณ การขาดมาตรการส่งเสริมให้ภาคเอกชนในการอนุรักษ์อาคารที่มีคุณค่าแทนการรื้อถอน หรือการอนุรักษ์ที่ขาดการส่งเสริมความมีชีวิตชีวา การสร้างบรรยากาศและสุนทรียภาพของเมืองประวัติศาสตร์ เป็นต้น

พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร มีพื้นที่ทั้งหมด 1,812.16 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม 23 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุโขทัยและกำแพงเพชร

เพื่อให้แนวทางการพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ตลอดจนพื้นที่ต่อเนื่อง โดยรอบเป็นไปอย่างเหมาะสม มีมาตรการและกลไกการอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนทุกรูปแบบ ทั้งชุมชนประวัติศาสตร์ ชุมชนวัฒนธรรม ชุมชนตลาด และชุมชนริมน้ำ เสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยภาคประชาชนมีส่วนร่วมทุกระบวนการพัฒนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการและยั่งยืน ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น ต่อเนื่องไปจนถึงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวเป็นแกนแหล่งมรดกประวัติศาสตร์วัฒนธรรม โดยพัฒนาศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางมรดกโลกกลุ่มอาเซียน (World Heritage Cluster (ASEAN)) สร้างความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ให้คงไว้ซึ่งความมีคุณค่าสืบต่อไปในอนาคต

ภาพที่ 1.1 แสดงพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร จาก การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. (15 กรกฎาคม 2556). โดย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). สืบค้นจาก http://www.dasta.or.th/th/Sustain/sub_sustain.ph

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.2.1 ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำผังแม่บทการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ตามแนวแกนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร (Historical Corridor)

1.2.2 ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแนวทางการปรับปรุงบรรยากาศในการรับรู้สุนทรียภาพของเมืองและการรักษาความงามและเอกลักษณ์ของเมืองประวัติศาสตร์ (Romantic City)

1.2.3 ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแนวทางส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เชื่อมโยงแหล่งมรดกโลก (World Heritage Cluster)

1.2.4 ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อจัดทำแนวทางพัฒนา โครงข่ายการท่องเที่ยวที่หลากหลายเชื่อมโยงชุมชนประวัติศาสตร์ ชุมชนวัฒนธรรม ชุมชนตลาด และชุมชนริมน้ำ ด้วยรูปแบบที่หลากหลายทั้งทางบกและทางน้ำ

1.2.5 ศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดมาตรการทางกฎหมาย (Zoning Ordinance) ในการควบคุมสภาพแวดล้อมของเมืองมรดกโลกที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและวิถีชีวิตชุมชน

1.2.6 ศึกษา วิเคราะห์ นวัตกรรมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมและเกิดผลกระทบเชิงบวกต่อมรดกวัฒนธรรม

1.2.7 ศึกษาและพัฒนา แนวทางของสื่อสัญลักษณ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างเอกลักษณ์ส่งเสริมภาพลักษณ์ต่อชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว

1.2.8 เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา กรมศิลปกร กลุ่มชุมชน และประชาชนในท้องถิ่นทั้งการพัฒนาพื้นที่และการแก้ปัญหาต่างๆ

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ชุมชนโดยรอบพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร

ตารางที่ 1.1 ขอบเขตด้านยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์เชิงนโยบาย	เป้าหมาย/ ตัวชี้วัด
1. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาระบบสนับสนุนในการผลักดันค่าใช้จ่ายลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา	- มิติของระบบวิจัยที่ได้รับการพัฒนา (2 มิติ ประกอบด้วยมิติทางสังคมและมิติของสถาบัน/ปี)
2. พัฒนาระบบงานวิจัยของประเทศให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้	- เป็นหน่วยงานที่นำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติไปใช้เป็นกรอบการวิจัย
3. บริหารจัดการงานวิจัยและระบบฐานข้อมูลการวิจัยของประเทศอย่างบูรณาการ	- มาตรฐานการวิจัยที่พัฒนาสำเร็จ 1 มาตรฐาน/ปี

1.3.2 ขอบเขตด้านเป้าหมายของผลผลิต (output) และตัวชี้วัด

- เป้าหมายของผลผลิต (Output) คือ ได้รับความรู้ในการพัฒนาผังแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ที่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจชุมชน และวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบอุทยานทั้ง 3 แห่ง

- ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดทางด้านความพึงพอใจ ของกลุ่มชุมชนที่มีต่อ การพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ในด้านรูปแบบการรณรงค์, ความสนใจในการเข้าร่วมกลุ่มของชุมชน, การมีบทบาทร่วมกันของคนในชุมชน, องค์ความรู้ที่ได้รับจากแผนการวิจัย, รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม, การนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืนอย่างครบวงจร

ตารางที่ 1.2 ขอบเขตด้านเป้าหมายของผลผลิต

ผลผลิต	ตัวชี้วัด		กลุ่มเป้าหมาย
	เชิงคุณภาพ	เชิงปริมาณ	
องค์ความรู้ในการพัฒนาผังแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชรที่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจชุมชน และวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบอุทยานทั้ง 3 แห่ง	ทางด้านความพึงพอใจของกลุ่มชุมชนที่มีต่อการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ในพื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร	จำนวนการมีบทบาทร่วมกันของคนในชุมชน	พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร

1.3.3 ขอบเขตด้านเป้าหมายของผลลัพธ์ (outcome) และตัวชี้วัด

เป้าหมายของผลลัพธ์ (Outcome) คือ กลุ่มชาวบ้านร่วมบูรณาการองค์ความรู้จากงานวิจัยร่วมกับกลุ่มนักวิชาการเรื่องการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนที่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร

ตัวชี้วัด คือ ระดับความพึงพอใจในเรื่อง “การบูรณาการองค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ที่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชน” ของกลุ่มชุมชนเมืองประวัติศาสตร์ มีกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชนในแต่ละเขตอุทยานประวัติศาสตร์ฯ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยวในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 แห่งและองค์ความรู้ที่งานวิจัยแต่ละโครงการสร้างเพื่อการ บูรณาการใ้ใช้งานของชาวบ้าน

ตารางที่ 1.3 ขอบเขตด้านเป้าหมายของผลลัพธ์

ผลผลิต	ตัวชี้วัด	
	เชิงคุณภาพ	เชิงปริมาณ
กลุ่มชาวบ้านร่วมบูรณาการองค์ความรู้จากงานวิจัยร่วมกับกลุ่มนักวิชาการ เรื่องการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ที่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชน โดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร	ระดับความพึงพอใจในเรื่อง “การบูรณาการองค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาผังแม่บทบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ที่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชน”	มีกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชนในแต่ละเขตอุทยานประวัติศาสตร์ฯ และนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยวในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 แห่ง และองค์ความรู้ที่งานวิจัยแต่ละโครงการสร้างเพื่อการบูรณาการใ้ใช้งานของชาวบ้าน

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

1.4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาปัจจัยและแนวทางในการพัฒนา

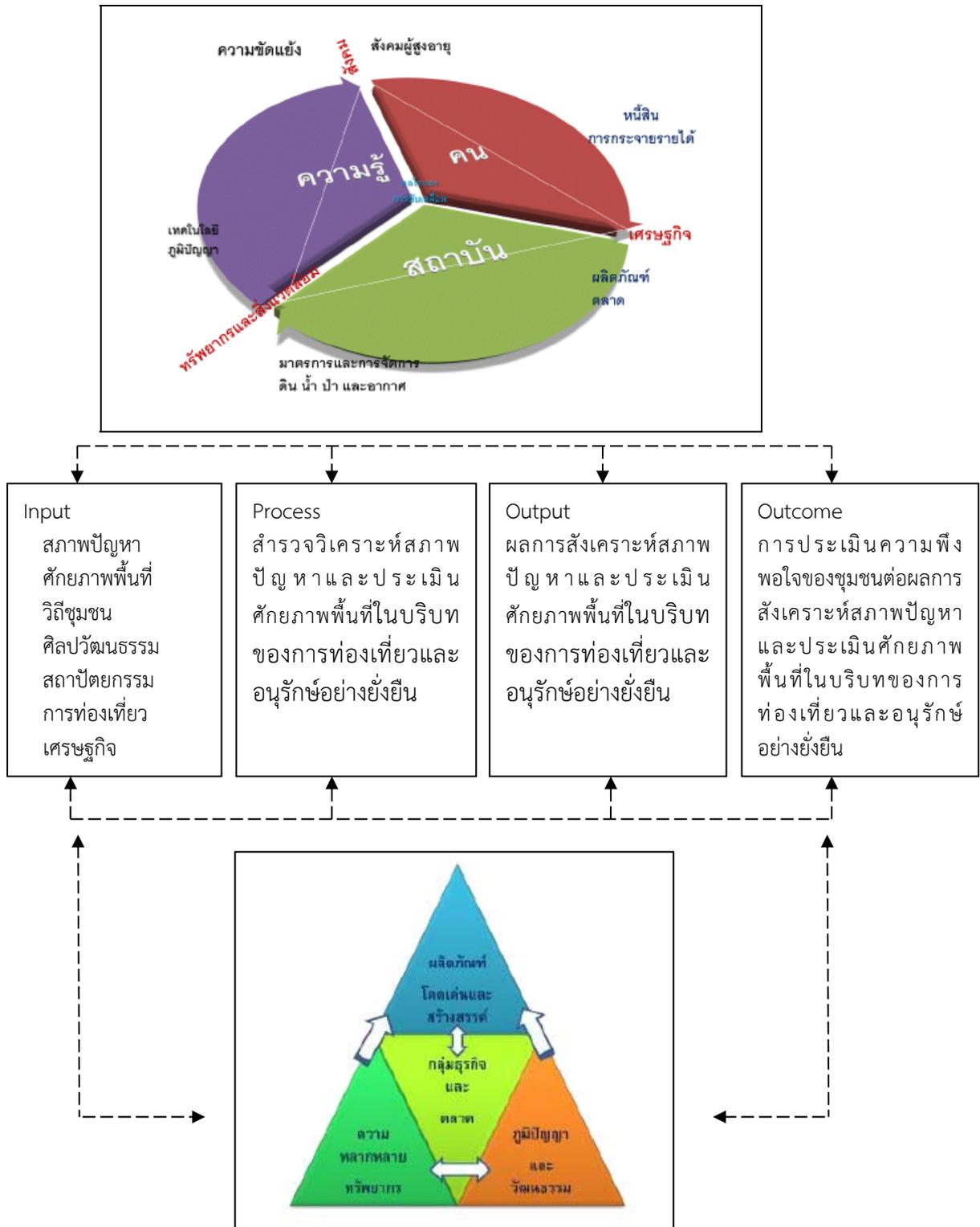
- 1.4.1.1 สัมภาษณ์ บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสัมภาษณ์
- 1.4.1.2 สนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
- 1.4.1.3 ศึกษาโดยลงพื้นที่ เก็บข้อมูลวิเคราะห์ สังเคราะห์เชิงคุณภาพ

1.4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

- 1.4.2.1 ศึกษาความพึงพอใจบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในแนวทางการพัฒนาที่ได้ดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ
- 1.4.2.2 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

1.5 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

1.5.1 ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ภาพที่ 1.2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยบูรณาการกับกรอบคิดยุทธศาสตร์การวิจัยด้านเศรษฐกิจภาคเหนือ

1.5.2 การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

1.5.2.1 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542, น.62) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ว่าหมายถึงการท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพราะสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุง คุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อยที่สุดอย่างยั่งยืนยาว

อุษาวดี พูลพิพัฒน์ผล (2545, น.62) ได้อธิบายลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนดังต่อไปนี้

1) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และความต่อเนื่องของวัฒนธรรมซึ่งจัดเป็นทรัพยากรหลักในการท่องเที่ยว และสามารถมอบประสบการณ์นันทนาการที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว

2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality) หมายถึงการเน้นคุณภาพของสามส่วนหลัก คือ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์ นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล (Balance) หมายถึงความสมดุลระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร

1.5.2.2 การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ผู้คนในอนาคตเกิดปัญหาในการตอบสนองความต้องการของตนเอง (นิยามของคณะกรรมการโลก ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา World Commission on Environment and Development ในรายงาน Our Common Future 1987 หรือ Brundtland Report) การพัฒนาที่ยั่งยืนรวมความถึง 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน โครงการพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอะไรที่ไกลกว่าเพียงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคม เพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดี ทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติโดยไม่ทำลายล้างอย่างที่ผ่านมาและยังทำกันอยู่หลายแห่ง ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน อยู่ดีกินดี และอยู่เย็นเป็นสุข

1.5.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นชุมชนและการดำรงอยู่ของชุมชนในเมืองประวัติศาสตร์อย่างยั่งยืน

1.6 คำสำคัญของงานวิจัย

กาญจนา แก้วเทพ (2538, น. 62) สรุปคำว่า “ชุมชน” (community) จาก Webster’s New World Dictionary หมายถึง

- 1) กลุ่มคนที่อยู่ในท้องถิ่นหรือในเมืองเดียวกัน ภายใต้กฎหมายเดียวกัน
- 2) อาณาบริเวณหรือเมืองที่มีกลุ่มคนอยู่รวมกัน
- 3) กลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่อยู่รวมกันและมีความสนใจในเรื่องต่างๆ คล้ายๆ กัน

รวมกัน ความหมายของชุมชนจึงสามารถพิจารณาได้ในหลายมิติ โดยมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพคล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้ที่อาศัยอยู่มีความรู้สึกว่าเป็นคนชุมชนเดียวกัน รวมทั้ง มีการใช้ทรัพยากรในการผลิตร่วมกัน จึงมีการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันขึ้น โดยมีองค์กรหรือสถาบัน และกฎเกณฑ์ต่างๆ ของชุมชน

กาญจนา แก้วเทพ (2538, น. 62) ได้กล่าวถึง การดำรงอยู่ของชุมชนว่า สามารถพิจารณาได้จาก การที่ชุมชนมีแนวทางในการพึ่งพิงตนเอง เป็นตัวของตัวเองในการแก้ปัญหา และเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ จะพยายามหาวิธีการเพื่อแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยมีตัวบ่งชี้ (indicator) ที่จะบอกถึงการดำรงอยู่ของชุมชน คือ

- 1) แรงเกาะเกี่ยวที่อยู่ภายในหรือความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล
- 2) ความเพียงพอในปัจจุบันการดำรงชีวิต
- 3) ชุมชนมีความเป็นอิสระในการจัดการและการตัดสินใจ

ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบนี้จะเชื่อมโยงกันอยู่ตลอดเวลา ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโลกภายนอกที่เป็นไปอย่างเท่าเทียมและรู้เท่าทัน สามารถเลือกที่จะรับหรือเอื้ออำนาจประโยชน์ต่อกันและกัน จะช่วยให้ชุมชนดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

ชุมชนในเมืองประวัติศาสตร์ (Historic Town) มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากเมืองทั่วไป กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่มีคนพื้นถิ่นอาศัยอยู่ มีการดำเนินชีวิต พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีภายในสังคมของตน ที่ปรับให้เข้ากับสภาพพื้นที่ มีพัฒนาการมายาวนานหลายยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่มีคุณค่าภายใต้องค์ประกอบของเมือง เช่น ถนนหนทาง ที่วางภายในเมือง ตลอดจนสถาปัตยกรรมที่มีความหมายต่อผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งได้ประกอบกันเป็น

ธนภณ วัฒนกุล (2550, น. 62) ภูมิทัศน์ของเมืองเก่าที่มีความงดงามและน่าสนใจ พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ (historical area) จึงเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งความทรงจำของชาติ ที่คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ในการใช้ชีวิตร่วมกันกับสภาพแวดล้อมของโบราณสถาน ทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันทางประเพณี ทางวัฒนธรรมและการเมือง ทั้งของคนในชุมชนและนอกชุมชน มีการสัญจรและทำกิจกรรมผสมผสานระหว่างคนในและนอกพื้นที่โบราณสถาน สามารถทำให้โบราณสถานมีคุณค่าในความเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชาติ ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และช่วยให้พื้นที่แห่งนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในแต่ละยุคสมัย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 สามารถเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในเชิงการท่องเที่ยวและอนุรักษ์อย่างยั่งยืนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน

1.7.2 ชุมชนมีแนวทางในการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืน

1.7.3 มีการนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ โดยมีเอกสารหลักฐานแสดงให้เห็นชัดเจนว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับคุณค่าหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของพื้นที่นั้นๆ ไม่น้อยกว่า 2 ชำนาญ

1.7.4 เป็นต้นแบบให้กับชุมชนเมืองที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใกล้เคียงกันได้ ทั้งภายในประเทศ และประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว พม่า และกัมพูชา เป็นต้น

1.7.5 เผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการระดับนานาชาติที่มีค่าดัชนีอ้างอิง (SJRI หรือ ISI)